

Plzeň 20.5.2013
čj. SRS 028704/2013

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 8 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 13.5. – 19.5.2013

1. Počasí

Na počátku období 13.5. byl v některých lokalitách naměřen slabý ranní přízemní mrazík a denní teplota do 11 °C se slabými dešťovými přeháňkami. V průběhu dalších dní se oteplovalo až ke 24 °C. Počasí bylo oblačné a až do 17.5. beze srážek. V pátek 17.5. v odpoledních hodinách došlo k lokálním bouřkám provázeným vydatným deštěm. O víkendu se vyjasnilo a v neděli k večeru přešla studená fronta s bouřkami doprovázenými vichřicí a místy silným krupobitím. Poté se ochladilo.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Vláhý je dostatek, pokračují vhodné podmínky pro růst a vývoj plodin ale i houbových chorob a hmyzích škůdců. Na některých lokalitách v nivách řek z důvodu vydatných dešťů začínají poléhatz obilniny. Bylo dokončováno sázení brambor a setí kukuřice. Probíhá ošetřování a přihnojování porostů obilovin. Na TTP se provádí první seče, zpracování na travní senáž. Porosty brambor v oblasti zatím nevzcházejí.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 31 – 34, fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm až fáze 4. kolénka: 4. kolénko vzdálené min. 2 cm od 3. kolénka)

Střední výskyt septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) sledován v okrese Klatovy (Chudenice, 14.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 14.5.) byl zaznamenán první slabý výskyt feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a v RF 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Nebere v úvahu tvořící se praporcový list. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob a chorob klasů. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Střední výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byl zjištěn v okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 14.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamená se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice.

Slabý výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech byl zaznamenán v okrese Klatovy (Chudenice, 14.5. a Soustov, 14.5.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.).

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

Slabý výskyt dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** a **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.) a Domažlice (Domažlice, 16.5.). Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema* spp.)** zjištěn v okrese Plzeň – sever / město (Křimice, 15.5.), v okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 14.5.) a v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 37 – 51, objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý až počátek metání: špička klasu (laty) vystupuje z pochvy nebo ji proráží bočně)

V okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 14.5.), Plzeň – sever / město (Křimice, 15.5.) a v okrese Domažlice (Chodov u Domažlic, 13.5. a Domažlice, 16.5.) byl pozorován slabý výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)**.

Zjišťování výskytu **padlí ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 14.5.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.) byl pozorován slabý výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Zjišťování výskytu sít'ovité skvrnitosti ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Pozorován silný výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Domažlice (Nový Kramolín, 13.5.), střední výskyt v okrese Cheb (Loužek, 14.5.), Domažlice (Chodov u Domažlic, 13.5. a Domažlice, 16.5.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.) a slabý výskyt v okrese Tachov (Velký Rapotín, 14.5.), Rokycany (Bezděkov u Radnic, 14.5.) a Plzeň – sever / město (Křimice, 15.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První ojedinělý slabý výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)** byl zaznamenán v okrese Klatovy (Mochtín, 17.5.).

Ochrana: fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitostí ječmene omezují vývoj i této choroby.

Slabý výskyt dospělců **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** a **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** zjištěn v okrese Plzeň - jih (Štáhlavy, 16.5.), Domažlice (Domažlice, 16.5.) a Klatovy (Mochtín, 14.5. – zde jen kohoutek modrý). Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.) a Plzeň – sever (Babina, 15.5.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN JARNÍ (RF 21 - 25, prvá odnož viditelná: počátek odnožování až pátá odnož viditelná)

V okrese Klatovy (Bezděkov u Klatov, 14.5.) bylo zaznamenáno ohniskové střední **poškození porostu zamokřením půdy**.

V okrese Plzeň – sever (Vochov, 15.5.) byl pozorován střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**. Slabý výskyt hlášen z okresu Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

Pozorován první slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Domažlice (Milavče, 16.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

První slabý výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byl zaznamenán v okrese Domažlice (Milavče, 16.5.).

Pozorování dospělců a nymf mšic na obilninách se provádí v RF 51, 61 a 71 více než 20 m od okraje porostu. Kontroluje se 50 odnoží – vždy všechny listy (z obou stran) a klas.

Ochrana klasů – optimální termín ochrany je od konce květu do začátku tvorby obilky. V této době se ošetří porosty s výskytem 3 - 5 a více mšic v průměru na 1 klas (zvláště trvají-li příznivé podmínky pro vývoj mšic).

Ochrana proti tzv. listovým mšicím se doporučuje provést na konci květu na porostech, na nichž se v době květu zjistí 25 a více mšic v průměru na jednu odnož.

První slabý výskyt dospělců **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** a **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** zjištěn v okrese Plzeň - jih (Šťáhlavy, 16.5.), Domažlice (Domažlice, 16.5. a Milavče, 16.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 12 - 13, 2. list se zálistkem a úponkem (či 2. úponkem) až 3. list se zálistky, úponek plně vyvinutý)

Slabý výskyt dospělců **Listopasa (*Sitona* spp.)** byl zjištěn v okrese Klatovy (Horažďovice, 17.5.).

Pozorování se provádí v době tvorby prvních pravých listů. Na 5 místech se prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin a odhadne se průměrná ztráta listové plochy v důsledku žíru brouků.

Ošetření se provede, pokud je průměrná ztráta listové plochy 10 – 20 % na 1 rostlinu. Přímá ochrana insekticidním postřikem ve fázi prvního až druhého listu (BBCH 11 – 12) se provádí v letech, kdy hrách pomalu vzchází a roste v důsledku sucha. Preventivní ochrana spočívá v časném setí.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 57 - 67, jednotlivé květy sekundárních květenství viditelné (uzavřené) až dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo)

Slabý výskyt **černě řepkové (*Alternaria brassicae*)** byl zjištěn v okrese Domažlice (Chrastavice, 14.5.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, z každé rostliny se hodnotí 2 listy. Prahem škodlivosti je 5 až 15 % napadených listů v době květu.

Preventivní ochranou je setí zdravého osiva, kvalitní zaorání posklizňových zbytků a zabránění poškození rostlinných pletiv. Přímou ochranou je moření osiva a fungicidní ošetření v době květu.

Střední výskyt **plísně zelné (*Peronospora parasitica*)** byl pozorován v okrese Klatovy (Svrčovec, 14.5. a Horažďovice, 17.5.), slabý výskyt v okrese Domažlice (Chrastavice, 14.5. a Klenčí pod Čerchovem, 13.5.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, na nichž se zjišťují příznaky napadení na listech a listenech. Prahem škodlivosti je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochrannou je likvidace sklizňových zbytků. Byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fómovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

Slabé výskyty dospělců **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** byly zjištěny v okrese Rokycany (Němčovice, 14.5.), Plzeň – sever (Vochoz, 15.5.), Domažlice (Klenčí pod Čerchovem, 13.5. a Chrastavice, 14.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

Slabý výskyt **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byl v květenstvích zachycen v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 13.5.), Cheb (Úval, 14.5.), Rokycany (Němčovice, 14.5.), Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5. a Zdemyslice, 17.5.)

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivost v růstové fázi, kdy jsou pupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu.

Slabý výskyt dospělců **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus assimilis*)** byl pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 14.5.), Rokycany (Němčovice, 14.5.), Plzeň – sever (Vochoz, 15.5.), Plzeň – jih (Štáhlavy, 16.5.) a Domažlice (Chrastavice, 14.5. a 16.5.). Silný výskyt tohoto škůdce byl zaznamenán v okrese Domažlice (Klenčí pod Čerchovem, 13.5.) a střední v okrese Klatovy (Horažďovice, 17.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 20 - 24, vytváření prvních pravých listů až fáze 3. a 4. pravého listu)

Slabý výskyt **krytonosce kořenového (*Stenocarus fuliginosus*)** byl pozorován v okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 13.5. a 16.5.) a Plzeň – sever (Trhomné, 16.5.).

Pozorování dospělců probíhá od fáze 10 - 22 BBCH, pozorování larev probíhá v období stonkování (40 - 49 BBCH).

Ošetření porostů se provádí do fáze 4 - 5 listů v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

SLUNEČNICE (RF 14, 4 listy (2. pár listů))

Poškození pesticidy bylo zaznamenáno u celého porostu na Domažlicku (Staňkov – město, 16.5.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 60 - 65, první květy otevřené až plný květ, nejméně 50 % květů otevřeno, první korunní lístky padají při dotyku)

První a zároveň střední výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** na listech a květních růžicích byl pozorován na Rokycansku (Němčovice, 14.5.) a slabý v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 14.5.).

Včasně a opakované mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7 až 10 dnů od fenofáze BBCH 56 až 57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července.

Slabý výskyt **pilatky jablečné (*Hoplocampa testudinea*)** byl zjištěn na bílých lepových deskách v sadu v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 14.5. a 17.5.) a v okrese Rokycany (Němčovice, 14.5.).

Potřeba ochrany se určuje na základě zjištění síly kladení škůdce v době opadávání korunních plátků. Náhodně se odebere 100 květů a binokulárním mikroskopem se pozoruje výskyt vajíček v místě hnědého vpichu na kališním plátku.

Práh škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 květů. Optimální doba chemické ochrany je ošetření líhnocích se housenic na základě sledování výskytu a vývoje vajíček, a to v době, kdy se alespoň u 50 % vajíček objeví červené oči vyvíjejícího se zárodku.

Slabý výskyt dospělců **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** zjištěn na Rokycansku (Němčovice, 14.5.).

Pozorování výskytu dospělců se provádí 2 krát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška, RF 54 – 56 BBCH, a to pomocí 30 sklepů z 30 plodných dvouletých větví. Práh škodlivosti je 1,5 až 3 brouci v průměru na jednu sklepnutí.

Ochrana: Jabloně se ošetřují v době úživného žíru brouků, od začínající fenofáze myšího ouška, jakmile se vyskytne jeden den s teplotou ve 14 hodin přesahující 17 °C. Za chladného jara nebo při malé násadě plodů se doporučuje ošetření za 14 dní opakovat. Protože květopas jabloňový klade jen do nerozvitých pupenů, ošetření v době květu je již neúčelné.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 69, konec kvetení, všechny korunní lístky opadlé, velikost plodu pod 5 mm)

Slabý výskyt dospělců **pilatky švestkové (*Hoplocampa minuta*)** byl zaznamenán v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 14.5. a 17.5.) na bílých lepových deskách. Slabý výskyt dospělců **pilatky žluté (*Hoplocampa flava*)** byl na bílých lepových deskách zaznamenán v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 14.5. a 17.5.).

Zjišťování výskytu dospělců pilatky švestkové a pilatky žluté se provádí 2 krát týdně od začátku kvetení na bílých lepových deskách. Z počtu ulovených dospělců se vypočte průměrný počet ulovených jedinců na 1 lapač a den.

Signalizujeme ošetření proti dospělcům pilatky švestkové a pilatky žluté. Ošetření se zahájí bezprostředně po zjištění prvního výskytu imag na lepových deskách. Další možností je ošetření líhnocích se housenic na základě sledování výskytu a vývoje vajíček. Optimální doba pro začátek aplikace nastává v době, kdy se alespoň u 50 % vajíček objeví červené oči

vyvíjejícího se zárodku. Tomuto stadiu přibližně odpovídá i teplotní suma SET (h) = 1900 °C měřená od začátku kalendářního roku.

Ve feromonových lapácích zjištěn slabý výskyt dospělců **obaleče východního (Cydia molesta)** v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 17.5.) a slabý výskyt **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** na stejném místě dne 17.5.

*Sledování letu dospělců **obaleče švestkového** a **obaleče východního** do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.*

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

V okrese Klatovy (Horažďovice, 17.5.) byla ve světelném lapači opět zachycena **osenice černé c (Xestia c-nigrum)**.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová